

POL-30 Stähle Anni(UM)

01.03.2022

PYYDETÄÄN VAITELIAISUUTTA

Vaiteliaisuuspyyntö, kunnes asiasta neuvoston päätös.

Neuvoston päätös asiasta tehty 2.3.2022, vaiteliaisuuspyyntö päättynyt 2.3.2022.

Asia

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvät rajoittavat toimenpiteet; uusien henkilöiden ja yhteisöjen lisääminen listalle**Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden laajentaminen****Valko-Venäjään kohdistettujen rajoittavien toimenpiteiden muuttaminen**

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 5/2014 vp, UTP 3/2011 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Venäjä ilmoitti 24.2. sotilasoperaation käynnistämisestä Ukrainassa ja aloitti hyökkäyksen useasta eri suunnasta Ukrainaa vastaan. Venäjän toiminta rikkoo YK:n peruskirjaa ja kansainvälistä oikeutta. Venäjän hyökkäys on johtanut Ukrainassa laajamittaiseen humanitaariseen hätätilaan ja pakolaisuuteen. Valko-Venäjän aluetta on käytetty Ukrainaa vastaan kohdistuneeseen hyökkäykseen. Tämä tarkoittaa, että Valko-Venäjä katsotaan osalliseksi hyökkäystekoon.

EU on asettanut pakotteita Krimin laittoman liittämisen ja Itä-Ukrainan konfliktin seurauksena maaliskuusta 2014 lähtien. Pakotteita on jatkettu ja laajennettu asteittain. Pakotteita laajennettiin 23.2.2022 neuvoston päätöksillä, kun Venäjä tunnusti itsenäisiksi Itä-Ukrainan Donetskin ja Luhanskin separatistialueet, jotka eivät ole Ukrainan hallituksen kontrollissa, sekä päätti sotilaiden lähettämisestä alueille. Lisäksi pakotteita laajennettiin 25.2. neuvoston päätöksillä, kun Venäjä aloitti sotilaallisen hyökkäyksen Ukrainaa vastaan. Edellisen kerran pakotteita laajennettiin 27.2. hyväksytyllä paketilla. Tuolloin lisättiin henkilöpakotteita, kiellettiin rahoitustoimet Venäjän keskuspankin kanssa sekä kiellettiin venäläisiltä ilma-aluksilta laskeutuminen, nousu ja ylilento Euroopan unionin alueella.

Eurooppa-neuvosto kehotti päätelmissään 24.2. laatimaan ja hyväksymään kiireellisesti uuden henkilökohtaisten ja taloudellisten pakotteiden paketin, johon sisältyy myös Valko-Venäjä. EU:n ulkoministereiden epävirallisessa videokokouksessa 27.2. komission aikomus esittää disinformaation leviämisen estämiseksi Venäjän valtion omistamien mediakanavien (RT ja Sputnik) toiminnan kieltämistä Euroopan unionin

alueella sai tukea. Euroopan ulkosuhdehallinto on Venäjän voimakkaana jatkuvan sotilaallisen hyökkäyksen vuoksi esittänyt pakotteiden laajentamista. Henkilöpakotteisiin esitetään lisättäväksi Valko-Venäjän puolustushallinnon edustajia. Sektoripakotteita ehdotetaan laajennettavaksi lakkauttamalla Venäjän valtion kontrolloimien media-yhtiöiden toiminta. Lisäksi sektoripakotteita aiotaan laajentaa sulkemalla tietyt venäläispankit pankkien välisen tietoverkkojärjestelmä SWIFT:in ulkopuolelle. SWIFT-tietoverkkojärjestelmää koskevan esityksen valmistelussa komissio on viime vaiheisiin saakka koordinoanut Yhdysvaltojen kanssa sitä, mihin pankkeihin toimet kohdistetaan. Tämä on viivästyttänyt esityksen käsittelyä.

Valko-Venäjän pakoteregiimiä on tarkoitus vahvistaa laajentamalla sektoripakotteita koskemaan mm. kaikkea kaliumkarbonaatin (potaskan), alumiinin, teräksen ja sementin sekä puu- ja kumituotteiden kaupankäyntiä. Tiettyjen koneiden ja laitteiden vienti kielletään. Lisäksi Valko-Venäjän osalta on tarkoitus hyväksyä samoja kieltoja kuin mitä Venäjän osalta hyväksyttiin kaksikäyttötuotteiden viennille, myös poikkeukset ovat lähtökohtaisesti samat. Myös Valko-Venäjän osalta uusi lista vientikiellon alaisista tuotteista on hyvin kattava.

Uudet pakotteet on tarkoitus hyväksyä ja saattaa voimaan mahdollisimman nopealla aikataululla. Pysyvien edustajien komitean (Coreper II) on tarkoitus käsitellä asiaa 1.3.2022, minkä jälkeen neuvoston on määrä päättää pakotteista.

Suomen kanta

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän Ukrainassa aloittaman sotilaallisen hyökkäyksen. Venäjän hyökkäys kohdistuu Ukrainaan, mutta myös koko Euroopan turvallisuusjärjestystä vastaan. Venäjän hyökkäys on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Venäjän tulee välittömästi pysäyttää sotatoimet.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia, itsemääräämisoikeutta ja alueellista koskemattomuutta.

Suomi vastaa Venäjän toimiin osana Euroopan unionia.

Suomi pitää perusteltuna, että EU reagoi välittömästi Venäjän voimakkaana jatkuvaan sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaan. On perusteltua ulottaa pakotteet koskemaan venäläisiä media-alan toimijoita, jotka ovat levittäneet disinformaatiota ja siten osallistuneet Ukrainan tilannetta epävakauttavaan toimintaan. On perusteltua sulkea tietyt venäläispankit SWIFT-järjestelmän ulkopuolelle. Lisäksi on perusteltua ulottaa toimet koskemaan Valko-Venäjän puolustushallinnon edustajia johtuen sen osallisuudesta Venäjän hyökkäystoimin.

Suomi tukee ehdotusta Valko-Venäjän pakoteregiimin laajentamista. Suomi tukee uusien tuotteiden lisäämistä regiimiin, mm. alumiini, teräs ja betoni. Lisäksi pakoteregiimin laajentaminen, ml. kaksikäyttötuotteet, vahvistaa jo aiemmin sovittujen sektoripakotteiden vaikuttavuutta.

Suomi pitää tärkeänä, että EU:n toimissa lähtökohtana ovat johdonmukaisuus, suhteellisuus ja vahva oikeusperusta. Tähän mennessä EU on toiminut johdonmukaisesti ja lisännyt Venäjään kohdistuvia toimia tilanteen niin vaatiessa. Suomi tukee EU:n toimintatapaa.

Suomi pitää tärkeänä, että EU toimii pakotteissa yhtenäisesti.

Pääasiallinen sisältö

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus edellä mainittujen Ukrainan alueellista koskemattomuutta, suvereniteettia ja itsenäisyyttä heikentäviin tai uhkaaviin toimiin liittyvien rajoittavien toimenpiteiden eli ns. henkilö- ja yhteisöpakoteregimiin (neuvoston päätös 2014/145/YUTP ja asetus (EU) N:o 269/2014 siten kuin ne ovat myöhemmin muutettuina) kohdistamisesta uusiin henkilöihin ja yhteisöihin. Esitetyt henkilöt ovat Valko-Venäjän puolustushallinnon edustajia.

Neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus Ukrainan tilannetta epävakauttavien Venäjän toimien johdosta asetettujen rajoittavien toimenpiteiden (neuvoston päätös (2014/512/YUTP) ja asetus (EU) N:o 833/2014) laajentamisesta. Näitä ns. sektorikohtaisia talouspakotteita ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan Venäjän valtion kontrolloimia mediayhtiöitä, joilta kielletään lähetystoiminta ja lähetystoimintaan osallistuminen sekä tiedonvälittäminen Euroopan unionin alueella. Tämä tarkoittaisi kieltoa lähettää tai mahdollistaa, helpottaa tai muulla tavoin myötävaikuttaa minkä tahansa sisällön lähettämiseen niiden oikeushenkilöiden, entiteettien tai ryhmien toimesta, jotka on lueteltu tulevan pakotesäädöksen liitteessä XV. Kielto sisältäisi lähettämisen ja jakamisen millä tahansa tavalla, kuten kaapeliyhteyden, satelliittiyhteyden, IP-TV-yhteyden, internetin videoidenjakoalustojen tai -sovellusten kautta, joko uusina tai ennakoon asennettuina. Lisäksi sektorikohtaisia talouspakotteita aiotaan laajentaa sulkemalla tietyt venäläispankit pankkien välisen tietoverkkojärjestelmä SWIFT:in ulkopuolelle. Järjestelmää käytetään maksu- ja arvopaperitoimeksiantoihin liittyvien viestien välitykseen. Pakotteiden alaisena olevan pankin sanomavälitys SWIFT-verkossa katkeaa. Toimella tehostetaan aiemmin käyttöönottettuja sektorikohtaisia pakotteita rahoitussektorilla.

Nykyiset Valko-Venäjä-pakotteet perustuvat neuvoston päätökseen 2012/642/YUTP ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 765/2006 myöhemmin tehtyine muutoksineen. Tällä hetkellä on voimassa pakotteita 183 henkilöä ja 26 yhteisöä kohtaan. Näistä 4 henkilöä on ollut EU:n pakotelistoilla ennen Valko-Venäjälle 2020 järjestettyjä presidentinvaaleja. Kesäkuussa 2021 Eurooppa-neuvosto päätti sektoripakotteiden valmisteleminen, ja ne kohdistettiin seuraaville aloille: salakuuntelulaitteiden vientikielto Valko-Venäjälle, kaksikäyttötutteen vientirajoitukset, Valko-Venäjää koskevan aseidenvientikiellon laajennus, tupakkatuotteiden tuontikielto, tuontirajoituksia öljy- ja petrokemian alalle, tuontirajoituksia potaskalle ja rajoituksia finanssisektorille. Sektoripakotteisiin jäi kuitenkin aukkoja, joita on nyt tarkoitus tukiä pakotteiden täyden vaikuttavuuden saavuttamiseksi.

Helmikuun 24. päivän Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti neuvoston käsiteltäväksi on tuotu ehdotus sektoripakotteiden laajentamisesta. Nämä kaupankäynnin rajoitukset koskisivat erityisesti tupakkatuotteiden valmistusta ja tuotantoa koskevia tuotteita, mineraalituotteita, kaliumkarbonaattia (potaskaa), puutuotteita, sementtiä, rauta- ja terästuotteita sekä kumituotteita. Lisäksi regiimiin lisättäisiin vientikielloja koskien tiettyjä koneita ja laitteita, tiettyjä kaksikäyttötutteen ja kaksikäyttökäyttöteknologiaa sekä sellaisia tuotteita ja teknologioita, jotka voisivat mahdollistaa Valko-Venäjän sotilaallisen-, teknologisen-, puolustus-, tai turvallisuuskehityksen. Valko-Venäjän osalta on tarkoitus hyväksyä pitkälti samoja kielloja kuin mitä Venäjän osalta hyväksyttiin kaksikäyttötutteen viennille, myös poikkeukset ovat lähtökohtaisesti samat (UM2022-

00211). Myös Valko-Venäjän osalta uusi lista vientikiellon alaisista tuotteista on hyvin kattava.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

UM/ITÄ-10, Saara Nikkinen, 0295350747

UM/ITÄ-20, Minna-Mari Mourujärvi, 0295350615

UM/KPO-20, Jukka Nikulainen, 0295 350 485

UM/OIK-10, Mikael Ruotsi, 0295 350 826

EUTORI-tunnus

EU/2022/0240, EU/2022/0241, EU/2022/0242 , EU/2022/0243 , EU/2022/0244 ,
EU/2022/0245 , EU/2022/0248, EU/2022/0249

Liitteet**Viite**

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
